

Postanowienie z dnia 16 maja 2002 r.

II UKN 462/01

Zmiany we właściwości oddziałów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie powodują nieważności postępowania, gdy przed sądem ubezpieczeń społecznych występuje oddział ZUS, który wydał zaskarżoną decyzję, choć w chwili rozpoznania sprawy w drugiej instancji, oddział ten nie jest już właściwy.

Sędzia SN Jerzy Kuźniar.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 16 maja 2002 r. sprawy z wniosku Bogusławy B. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w B.-B. o świadczenie rehabilitacyjne, na skutek kasacji wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 marca 2001 r. [...]

o d m ó w i ł przyjęcia kasacji do rozpoznania.

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 22 marca 2001 r. [...] oddalił apelację Bogusławy B. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w B.-B. w sprawie o świadczenie rehabilitacyjne. Podtrzymał tym samym stanowisko Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku Białej z dnia 17 kwietnia 2000 r., który po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, w tym dowodu z opinii biegłych lekarzy sądowych o specjalnościach odpowiadających schorzeniom ubezpieczonej, w oparciu o art. 20 ustawy z 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 143 ze zm.), odmówił przyznania dochodzonego świadczenia, po ustaleniu, że jest ona zdolna do pracy.

Sąd Apelacyjny rozpatrując apelację ubezpieczonej podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji, traktując jako bezpodstawny zarzut nieważności postępowania podniesiony w apelacji. Apelacja utrzymywała, że w związku z decyzją Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych podporządkowującą Oddziałowi ZUS w C. Inspekto-

rat ZUS w W., od daty decyzji Oddział ZUS w W. powinien reprezentować Oddział ZUS w C., o czym świadczą wydawane przez Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej postanowienia o uznaniu swojej niewłaściwości i przekazywaniu spraw Sądowi Okręgowemu w Katowicach jako właściwemu dla spraw z Oddziału ZUS w C.

Sąd Apelacyjny przypomniał, że wszystkie postanowienia Sądu Okręgowego w Bielsku Białej, w których uznał się on za niewłaściwy, zostały przez Sąd Apelacyjny w Katowicach zmienione. Sąd ten uznał właściwość Sądu w Bielsku Białej do rozpoznania odwołania w sprawie, w której wydana została decyzja przez Oddział ZUS w B.-B., uznając tym samym prawną skuteczność decyzji wydanej przez ten Oddział.

Pozostałe zarzuty apelacji Sąd Apelacyjny uznał za całkowicie bezpodstawne. Podkreślił, iż fakt że opinia biegłych nie zawiera treści odpowiadających stronie nie uzasadnia żądania przeprowadzenia dowodu z opinii kolejnych biegłych.

W kasacji pełnomocnik wnioskodawczyni zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego, podając jako podstawy kasacyjne: 1) nieważność postępowania - art. 379 pkt 2 k.p.c. „polegającą na braku u pozwanego organu powołanego do jego reprezentowania, a to na skutek naruszenia decyzji nr 1 Prezesa ZUS z dnia 31 grudnia 1996r., co powoduje, że organem jedynie i wyłącznie powołanym do reprezentowania pozwanego ZUS w niniejszej sprawie był Oddział ZUS w C., gdy tymczasem - prawnie niedopuszczalnie po tej dacie - był on reprezentowany przez Oddział ZUS w B.-B., zarówno przed sądem I jak i II instancji”, 2) naruszenie art. 382 k.p.c. w związku z art. 5 k.p.c. i w związku z art. 290 § 1 k.p.c. przez brak pouczenia powódki o prawie złożenia w sprawie przy sprzeczności opinii biegłych co do jej stanu zdrowia, wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii właściwego instytutu naukowego i usankcjonowanie takiego stanu sprawy przez Sąd drugiej instancji, 3) naruszenie art. 382 k.p.c. w związku z art. 224 § 1 k.p.c. w związku z art. 290 § 1 k.p.c. przez niesłuszne ustalenie przez Sąd pierwszej instancji, że sprawa była dostatecznie wyjaśniona i wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku wraz z poprzedzającym go wyrokiem sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu ostatniemu sądowi do ponownego rozpoznania.

Jako okoliczność uzasadniająca rozpoznanie kasacji powołano zagadnienie prawne dotyczące przesądzenia właściwej reprezentacji organów ZUS, stwierdzając nadto że kasacja nie jest oczywiście bezzasadna.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z przepisu art. 393 § 1 i 2 k.p.c. wynika, że tak zwany przedsąd, a więc badanie czy w sprawie występują okoliczności uzasadniające przyjęcie kasacji do rozpoznania, jest możliwy dopiero po stwierdzeniu, że kasacja przytacza okoliczności, które - w ocenie strony skarżącej - uzasadniają przyjęcie jej do rozpoznania. Jeżeli kasacja ten konieczny element zawiera - niezależnie od jego zasadności - nie ma podstaw do jej odrzucenia, zaś Sąd Najwyższy przystępuje do oceny czy jest merytoryczna podstawa dla przyjęcia kasacji do rozpoznania. Badanie to dotyczy nie tylko stwierdzenia czy jest podstawa do przyjęcia kasacji określona w art. 393 § 1 k.p.c., ale także oceny czy zaskarżone orzeczenie nie narusza w sposób oczywisty (rażący i od razu dostrzegalny) prawa, a nadto czy w sprawie nie doszło do nieważności postępowania (art. 393 § 2 k.p.c.). Oceny tych ostatnich okoliczności Sąd Najwyższy dokonuje z urzędu, ale nie jest wyłączony taki zarzut strony skarżącej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2002 r., II UKN 190/01 - OSNAPiUS 2002 nr 9, okładka).

Wnioskodawczynie podniosła, iż w sprawie występuje zagadnienie prawne dotyczące ustalenia, czy pozwany Oddział ZUS mógł być zastępowany na rozprawie przez ZUS Oddział w B.-B., stwierdzając, że w sprawie doszło do nieważności postępowania, albowiem organem jedynie i wyłącznie uprawnionym do reprezentowania pozwanego ZUS był Oddział ZUS w C., natomiast na rozprawie występował Oddział ZUS w B.-B.

Nie podzielając tego zarzutu należy zauważyć, że zmiany jakie zaszły we właściwości organów ZUS na terenie województwa ś. i m. w 1999 r. nie mogą być w żadnym razie kwalifikowane jako powodujące nieważność postępowania, gdy przed Sądem organ ten był reprezentowany przez pracownika Oddziału, który wydawał zaskarżoną decyzję, a który w chwili rozpoznawania sprawy w toku postępowania apelacyjnego, nie był już właściwy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który działał na podstawie art. 7 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 ze zm.), wykonywał zadania z zakresu ubezpieczeń społecznych za pośrednictwem - między innymi - oddziałów, niemniej to nie oddziały były organami rentowymi, ale Zakład jako zorganizowana całość. Podobną regulację zawierają przepisy art. 3 ust. 1 pkt 1 oraz art. 67 ust. 1 i 68 obecnie obowiązującej ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.). W tej sytuacji

nie można skutecznie zarzucać, że w sprawie doszło do nieważności postępowania z przyczyn określonych w art. 379 pkt 2 k.p.c., pomijając nawet, że kasacja nie przytacza żadnych przepisów, które potwierdzałyby zasadność zarzutu nieważności postępowania.

Należy podkreślić, że zarzut nieważności postępowania można wysunąć jedynie wówczas, gdy jego oparciem są przepisy zawarte w aktach prawnych mających rangę wymienionych w art. 87 Konstytucji RP źródeł prawa, to jest w Konstytucji, ustawach, ratyfikowanych umowach międzynarodowych oraz rozporządzeniach, jak również w aktach prawa miejscowego na obszarze działania organów, które je ustanowiły. Zarówno decyzja Prezesa ZUS, jak i regulamin organizacyjny tego Zakładu nie mogą być uznane za mające taki charakter.

Zaskarżonemu wyrokowi nie można postawić także zarzutu naruszenia przepisu art. 290 § 1 k.p.c., który stanowi, że sąd może zażądać opinii odpowiedniego instytutu naukowego lub naukowo-badawczego. Obowiązek sądu zwrócenia się o opinię do odpowiedniego instytutu naukowo badawczego może dotyczyć jedynie sytuacji, gdy zasięgnięcie podobnej opinii ma istotne znaczenie dla wyjaśnienia spornych okoliczności faktycznych sprawy. Nie może jednak stanowić reguły. Potrzeba zasięgnięcia opinii placówki naukowej lub naukowo - badawczej zachodzić będzie wyjątkowo, gdy podlegający ocenie sądu problem, ze względu na jego złożoność, wymagać będzie wyjaśnienia przez specjalistów o szczególnie wysokim stopniu przygotowania praktycznego i teoretycznego i gdy konieczne będzie wykorzystanie najnowszych wyników badań naukowych. I tylko wtedy powstaje obowiązek sądu zwrócenia się o tego typu opinię. Zatem zarzut naruszenia art. 382 w związku z art. 290 § 1 i art. 5 k.p.c. jest nieuzasadniony.

Gdy więc w sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne, brak podstaw do przyjęcia kasacji do rozpoznania, co mając na względzie orzeczono jak w postanowieniu po myśli art. 393⁷ § 1 k.p.c.

=====